

گذار پتروشیمی از تأمین به ارزش

جایی که «صنعت بزرگ» به «دانش نوپا» تکیه می کند

هلدینگ
خلیج فارس

امین کاوئی - روزنامه نگار/ صنعت پتروشیمی ایران در آستانه دگرگونی های تازه ای قرار گرفته است. دگرگونی ای که نه از دل سازه های عظیم صنعتی، بلکه از همکاری نظام مند میان مجتمع های بزرگ و شرکت های دانش بنیان زاده می شود. این همکاری، از بومی سازی اقلام تا توسعه زنجیره ارزش و شکل گیری صندوق های سرمایه گذاری خطرپذیر، در حال تبدیل شدن به مسیر اصلی تاب آوری، نوآوری و خلق ارزش افزوده در صنعت است. **بابک مختاری** استاد شیمی دانشگاه شهید چمران اهواز، بنیانگذار و رئیس پیشین پارک علم و فناوری خوزستان در این خصوص توضیح می دهد:

هم افزایی دانش بنیان و نوآوری

■ با توجه به سیاست های کلی «اقتصاد مقاومتی» و تأکید بر توسعه درونزا، چه الگوهای عملی و موفقیت آمیزی برای هم افزایی بین غول های صنعتی پتروشیمی کشور (مانند هلدینگ های بزرگ) با شرکت های کوچک و چابک دانش بنیان در ایران شکل گرفته است؟

در سال های اخیر چند الگوی نسبتاً روشن برای همکاری میان مجتمع های بزرگ پتروشیمی کشور و شرکت های دانش بنیان شکل گرفته است که در ادامه به نمونه هایی از آن اشاره می کنم:

الف) الگوی داخلی سازی اقلام راهبردی با تضمین خرید (تولید باز اول)

در این مدل ابتدا مجتمع های بزرگ اقلام راهبردی مانند: کاتالیست ها، مواد شیمیایی ویژه، قطعات و تجهیزات حساس که تأمین آنها زیر فشار تحریم یا با ریسک بالا روبه روست را شناسایی می کنند و سپس با اعلام نیاز، شرکت های دانش بنیان و گروه های دانشگاهی و مهندسی را به همکاری برای طراحی، ساخت و اجرای واحدهای آزمایشی و نیمه صنعتی دعوت می کنند. مجتمع نیز امکان آزمون در مقیاس صنعتی، انتقال تجربه عملیاتی و دسترسی به بازار را فراهم می کند. اگر نتیجه آزمون ها رضایت بخش باشد، قرارداد خرید میان مدت یا بلندمدت با تولیدکننده دانش بنیان منعقد می شود تا ریسک سرمایه گذاری او جبران و ادامه توسعه امکان پذیر شود.

ب) استفاده از بسترهای نوآوری باز و همایش های تخصصی

در این مدل، هلدینگ ها و مجتمع ها نیازهای فناورانه خود را در قالب همایش های تخصصی و بسترهای نوآوری مطرح می کنند؛ در همین رویدادها توافقنامه های همکاری امضا می شود و مدیریت مجتمع تعهد می دهد این تفاهم ها به قراردادهای خرید و همکاری تجاری تبدیل شود.

ج) الگوی صندوق های سرمایه گذاری خطرپذیر وابسته به صنعت و صندوق های پژوهش و فناوری تخصصی

هلدینگ های بزرگ پتروشیمی صندوق هایی برای سرمایه گذاری خطرپذیر وابسته به خود را با استفاده از مزایای قانون جهش تولید دانش بنیان ایجاد کرده و می کنند. این صندوق ها می توانند با تشریفات اداری و حقوقی انعطاف پذیرتری با همراهی شرکت های فناور و دانش بنیان به طور ویژه روی طرح های نوآورانه در زنجیره پتروشیمی سرمایه گذاری کنند. صندوق پژوهش و فناوری هلدینگ صنایع پتروشیمی خلیج فارس مهم ترین نمونه از این دست است.

د) الگوی تجمع منابع و تولید مشترک

یک راهکار عملیاتی موفق برای کاهش هزینه ها، ایجاد امکان همپوشانی قطعات مشابه بین شرکت هاست. از آنجایی که شرکت های پتروشیمی خصوصی از سیستم مکانیزه مشترک نفت خارج شده اند، بازتعریف یک بانک اطلاعاتی مشترک و کارا برای مواردی از قبیل تجهیزات دوار اقلام پرمصرف که ساخت آنها برای یک واحد کوچک توجیه اقتصادی ندارد؛

ایران

۱۶